

Zakendoen met Iran is al jarenlang ingewikkeld of onmogelijk door strenge internationale sancties. Daar komt mogelijk binnenkort een einde aan. Staan ondernemers straks in de rij om het land te betreden?

Einde sancties in zicht

In de rij voor Iran

Iran is een land met grote economische mogelijkheden; het land is ontwikkeld, kent een relatief hoog opleidingsniveau en zou zomaar een regionale grootmacht kunnen zijn als het bewind niet minder controversieel zou zijn.

De Nederlandse handel met Iran was traditioneel redelijk omvangrijk, maar sinds een aantal jaren is deze groten-deels opgedroogd. Dit is geheel te wijten aan de internationale sancties die tegen Iran zijn ingesteld wegens verdenkingen dat het land illegaal kernwapens ontwikkelt. De internationale onderhandelingen hierover lijken de laatste tijd echter positief te verlopen. Er is afgesproken dat er eind juli een definitief akkoord moet zijn. Als dat lukt, zou de Iraanse economie ineens weer kunnen opengaan voor buitenlandse bedrijven.

Amerikaanse sancties

Terwijl veel mensen denken dat de sancties tegen Iran door de Verenigde Naties zijn ingesteld, is dat niet het geval. De Veiligheidsraad van de VN is sterk verdeeld en heeft slechts enkele vrij lichte sancties ingesteld. De algemene lijn van de VN is dat er

weliswaar verdenkingen zijn tegen Iran, maar dat er geen hard bewijs is dat het land momenteel internationale verdragen over kernwapens overtreedt.

De Verenigde Staten hebben de in hun ogen besluiteloze VN daarom gepasseerd en hebben eigenhandig sancties ingesteld. Daarbij gebruiken de Amerikanen hun eigen economische macht om andere landen te dwingen om mee te doen: ieder bedrijf dat zaken doet met Iran, komt de VS niet meer in. Financiële instellingen die ook in de VS actief zijn (en dat is zo'n beetje elke bank die internationaal zaken doet) kunnen enorme boetes krijgen opgelegd door de Amerikaanse financiële autoriteiten als zij (onbewust) betalingsverkeer met Iran mogelijk maken dat op een of andere manier het regime ten goede kan komen.

Op deze manier hebben de VS effectief de internationale handel met Iran stilgelegd; betalingsverkeer met

Iran is vrijwel onmogelijk nadat alle internationale banken zich uit het land hebben teruggetrokken. Ook in Nederland is het vrijwel onhaalbaar om financiële transacties met Iraanse partners uit te voeren.

Onderhandelingen

Vooralsinds vorig jaar een nieuwe president werd gekozen in Iran, Hassan Rohani, zijn de internationale onderhandelingen over het Iraanse nucleaire programma in een stroomversnelling geraakt. Eind 2013 werd een interim-overeenkomst gesloten, waarbij Iran concessies deed in ruil voor tijdelijke verlichting van de sancties. Dit betreft echter vooral

het vrijgeven van financiële tegoeden en het tijdelijk mogelijk maken van olie-export. Voor andere economische activiteiten blijft Iran zo goed als gesloten.

De interim-overeenkomst geldt tot eind juli aanstaande. Op dat moment moet er een echte overeenkomst liggen waarmee Iran het nucleaire

“Als er een akkoord komt, zou de Iraanse economie weer open kunnen gaan”

Noord-Teheran tegen het decor van het Alborz gebergte

programma inperkt en de Verenigde Staten de sancties beëindigen. Of het de onderhandelaars lukt om tot een definitieve doorbraak te komen is nog onzeker, maar de eerste tekenen zijn positief.

Kansen en risico's

Stel dat er deze zomer een akkoord wordt bereikt, en de meeste economische sancties tegen Iran worden ingetrokken, dan liggen er grote kansen voor de internationale handel. Ook Nederlandse bedrijven kunnen hiervan gebruik maken.

Toch zijn twee waarschuwingen nodig. Ten eerste is het belangrijk om goed te bekijken wat de Amerikanen precies voor veranderingen in het sanctiebeleid toepassen. Waarschijnlijk blijven er sancties van kracht tegen organisaties die worden gelinkt met steun aan terrorisme of anti-Amerikaanse activiteiten. En in hoeverre zijn risico's voor de toekomst afgedekt?

Dit laatste is belangrijk omdat deze risico's tijdens de interim-overeenkomst van een paar maanden geleden groot bleven: wie momenteel van

de opgeschorte sancties gebruik wil maken moet aan zoveel regeltjes voldoen dat het zomaar kan dat er later alsnog strafmaatregelen van de Amerikaanse financiële autoriteiten worden ingesteld.

Een tweede waarschuwing: er zijn meer kapers op de kust. Al meteen nadat de interim-overeenkomst bekend werd, stroomden handelsdelegaties uit de hele wereld richting Iran. Niet alleen in Nederland wordt Iran als een potentiële groeiemarkt gezien, dus wie er zaken wil doen kan er beter vroeg bij zijn – mits alert op het niet per ongeluk overtreden van de Amerikaanse sanctieregels tijdens het leggen van contacten.

Conclusie

Hopelijk lukt het de diplomatieke onderhandelaars om in de komende weken of maanden tot een overeenkomst te komen over het Iraanse nucleaire programma. Dit zou de noodlijdende Iraanse economie verlossen van de pijnlijke sancties die met name door de Verenigde Staten zijn opgelegd en waaraan ook de rest van de wereld min of meer gedwongen meedoet.

Een definitieve overeenkomst zou ook het Nederlandse bedrijfsleven toegang geven tot een markt die veel kansen kan bieden. Zomaar Iran binnenspringen is echter niet aan te bevelen: deskundig advies over de mogelijke risico's van overblijvende sanctieregeltjes is aan te raden. Bovendien is het waarschijnlijk achter in de rij aansluiten zodra de Iraanse economie opengaat; wat dat betreft is het voorzichtig aanhalen van contacten nu al handig. ■

► **Sicco van der Meer** is onderzoeker bij het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen 'Clingendael'.

